

LIBRIS

We know
books

Editura RAO vă oferă
seria romanelor lui John le Carré
într-o nouă prezentare

Spionul care a ieșit din joc

Cârțița

Casa Rusia

Un spion desăvârșit

Premiantul

Oamenii lui Smiley

Micuța toboșăreasă

Managerul nopții

Jocul

Omul nostru din Panama

O crimă la case mari

Chemare din țărâmul morții

Experiment secret

Prietenie absolută

JOHN LE CARRÉ

CHEMARE DIN
TĂRÂMUL MORȚII

editura rao

Chemare din tărâmul morții / John le Carré; trad.: Delia Răzdolescu și George Potra. - București: Editura RAO, 2011

ISBN 978-606-609-080-3

I. Răzdolescu, Delia (trad.)

II. Potra, George (trad.)

821.111-312.4=135.1

Editura RAO
Grupul Editorial RAO
Str. Turda 117-119, București, ROMÂNIA
www.raobooks.com
www.rao.ro

JOHN LE CARRÉ
Call for the Dead
© 1961 le Carré Productions
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba engleză
DELIA RĂZDOLESCU
GEORGE POTRA

© RAO International Publishing Company, 2008
pentru versiunea în limba română

2011

ISBN 978-606-609-080-3

CAPITOLUL 1

Scurtă biografie a lui George Smiley

Atunci când s-a căsătorit cu George Smiley, către sfârșitul războiului, Lady Ann Sercomb l-a descris prietenilor ei din Mayfair, șocați la aflarea veștii, drept o persoană de o banalitate stupefiantă. Atunci când, doi ani mai târziu, l-a părăsit pentru un alergător de curse cubanez, aceeași Lady Ann avea să declare enigmatic că, dacă nu l-ar fi lăsat în momentul acela, nu ar mai fi fost niciodată în stare să-l abandoneze. Viconteles Sawley s-a dus atunci în mod special la clubul său pentru a anunța că „pisica fusese ruptă în două“, marele secret fiind divulgat.

Doar cei care îl cunoșteau pe Smiley ar fi putut înțelege butada, care s-a bucurat o vreme de celebritate. Scund, gras și liniștit, Smiley dădea impresia că ar cheltui o mulțime de bani pe costume de calitate proastă, ce atârnav pe trupul său îndesat ca pielea unei broaște râioase sfrijite. Într-adevăr, Sawley a declarat la nuntă că „Sercomb s-a măritat cu un broscoi, îmbrăcat într-un pulover de lână marinăresc“. Smiley, care habar nu avea de această remarcă, înaintase legănându-se

spre altar pentru a-și căpăta sărutul ce urma să-l transforme în Făt-Frumos.

Era bogat sau sărac? Preot sau țaran? Unde l-o fi găsit Lady Ann? Ceea ce scotea în evidență nepotrivirea celor doi era indiscutabila frumusețe a lui Lady Ann, contrastul dintre acest bărbat și tânăra sa mireasă accentuând și mai mult misterul. Dar gurile rele au obiceiul de a-și vedea victimele fie doar în negru, fie doar în alb și de a le atribui păcate sau mobiluri pe care stilul concis de conversație le poate sugera cu ușurință. Iar Smiley, căruia nu i se cunoșteau școlile absolvite, părinții, regimentul în care servise, nici profesiunea, și care nu era nici bogat, nici sărac, a călătorit fără etichetă în vagonul din urmă al expresului social și avea să devină, curând după divorț, un bagaj pierdut, pe care nu l-a reclamat nimeni, pe raftul prăfuit al știrilor din ajun.

Când l-a urmat pe marele campion în Cuba, Lady Ann i-a acordat un gând fugar și lui Smiley. Deși nu-i convenea, a fost nevoită să recunoască, cu admirație, că dacă ar fi existat doar un bărbat în viața ei acela ar fi fost Smiley. S-a felicitat, privind în urmă, că a dovedit acest lucru prin sfânta taină a căsătoriei.

Efectele plecării lui Lady Ann asupra soțului ei nu au interesat înalta societate, care se preocupă prea puțin de urmările unui eveniment senzațional. Ar fi fost totuși interesant de știut ce ar fi putut gândi Sawley și gașca sa despre reacția lui Smiley; despre acest chip plinuț, cu ochelari, crispat de efortul concentrării intelectuale când citea cu aviditate din poezii germani minori, cu mâinile lui dolofane și umede strânse sub mânecile lăsate. Sawley însă n-a pierdut ocazia să remarce, ridicând aproape imperceptibil din umeri, că *partir, s'est mourir un peu*, nepărând să-și fi dat seama că, deși Lady Ann fusese

cea care fugise, de murit murise ceva din George Smiley.

Ceea ce supraviețuise din Smiley se potrivea tot atât de puțin cu aspectul său fizic ca și dragostea sau înclinarea sa față de poezii nerecunoscuți; era vorba de profesia sa, aceea de ofițer de informații. O profesie care îi plăcea și care i-a asigurat, slavă Domnului, colegi ale căror origine și personalitate erau tot atât de obscure ca și ale sale. Această profesiune îi ofereea, de asemenea, ceea ce cândva îi plăcuse cel mai mult în viață: ocazia de a face incursiuni teoretice în misterele comportamentului uman, strunite de punerea în practică a propriilor deducții.

În cursul anilor 1920, când Smiley ieșise din școala sa banală pentru a intra cu pas greoi și clipind din ochi în sihăstriile întunecate ale tot atât de banalului Oxford College, visa-se la frățiile studențești și la obținerea unor burse, precum și la o viață dedicată scriitorilor obscuri ai Germaniei secolului al șaptesprezecelea. Dar preceptorul său, care îl cunoștea mai bine, l-a îndepărtat cu înțelepciune de onorurile pe care le-ar fi obținut fără doar și poate. Într-o frumoasă dimineață de iulie a anului 1928, un Smiley uimit și roșind până în vârful urechilor s-a așezat în fața unei comisii de examinare a Comitetului de Cercetări Științifice pentru Străinătate, un organism despre care, lucru curios, nu auzise niciodată vorbindu-se. Jebedee (preceptorul său) îi vorbise despre această întrevedere în termeni ciudat de vagi. „De ce să nu încerci, Smiley, s-ar putea ca oamenii ăia să te ia și vei fi plătit destul de prost ca să fii sigur că vei avea parte de colegi agreabili.“ Dar pe Smiley l-a deranjat ideea și nu a ascuns acest lucru. Îl îngrijora faptul că Jebedee, atât de precis de obicei, era atât de evaziv de data aceasta. A acceptat, mai mult în silă, să se ducă

mai întâi să întâlnească „misterioasele persoane“ ale lui Jebedee, înainte de a răspunde celor de la Colegiul All Souls.

Nu a fost prezentat comisiei de examinare, dar cunoștea, din vedere, jumătate din membrii ei. Printre aceștia se numărau Fielding, o autoritate de la Cambridge în materie de Ev Mediu francez, Sparke, de la Școala de Limbi Orientale, și Steed-Asprey, care cinase la masa profesorilor în seara în care Smiley fusese invitatul lui Jebedee. Trebuia să recunoască faptul că fusese impresionat. Faptul că Fielding părăsise locuința sa, ca să nu mai vorbim de Cambridge, era, în sine, un miracol. Mai târziu, această întrevedere avea să-i evoce întotdeauna lui Smiley un dans al evantaiului, o succesiune calculată de revelații, fiecare dezvăluind câte un element diferit al unei entități misterioase. În cele din urmă, Steed-Asprey, care după toate aparențele era președintele comisiei, înlătură ultimul vâl de mister și adevărul apără în toată goliciunea lui amețitoare. I se oferea un post în ceea ce, din lipsa unui cuvânt mai potrivit, Steed-Asprey l-a numit roșind Serviciul Secret.

Smiley a cerut timp de gândire. I s-a acordat o săptămână. Nu s-a făcut nici o aluzie la remunerație.

În seara aceea a rămas la Londra, într-un hotel destul de bun, și s-a dus la teatru. Se simțea ușor zăpăcit, lucru straniu, care a avut darul să-l neliniștească. Știa prea bine că va accepta, că ar fi putut să-și exprime acordul chiar la întrevedere. Doar o prudență instinctivă și poate dorința scuzabilă de a cocheta cu Fielding îl împiedicaseră să accepte pe loc.

Imediat după ce și-a dat acordul, a urmat instruirea: case de țară anonime, instructori anonimi, destul de multe călătorii și perspectiva fantastică, mai promițătoare ca oricând, de a lucra absolut singur.

Primul său post operativ a fost relativ plăcut: o numire în calitate de *Englischer Dozent* la o universitate germană de provincie; prelegeri despre Keats și vacanțe în case de vânatoare bavareze, cu grupuri de studenți germani, serioși și de o confuzie solemnă. La sfârșitul fiecărei vacanțe mari, aducea în Anglia pe câțiva dintre ei, cărora le remarcase potențiale calități de agenți; trimisese în acest sens, pe căi clandestine, recomandările sale, la o adresă din Bonn. În cursul celor doi ani nu a știut dacă recomandările sale au fost acceptate sau ignorate. Nu avea nici un mijloc de a afla dacă vreunul dintre candidații săi fusese abordat. De fapt, nu știa nici măcar dacă mesajele sale au ajuns la destinație, iar atunci când se afla în Anglia, nu avea nici un contact cu Departamentul.

Îndeplinind această misiune, simțămintele sale erau pe cât de diferite, pe atât de ireconciliabile. Îl atrăgea ideea de a evalua, cu detașare, ceea ce fusese învățat să definească drept „agent potențial“ și care nu ascundea în fond decât o ființă umană; de a născoci minuscule teste de caracter și de comportament, ce îl puteau edifica asupra calităților unui candidat. Din acest punct de vedere, se dovedea de o indiferență și de o insensibilitate de necrezut; rolul lui Smiley era acela de mercenar internațional în profesia respectivă, amoral și neavând altă motivație decât propria satisfacție.

Cu toate acestea, îl întrista să constate în el însuși moartea treptată a plăcerilor firești. Fusese întotdeauna rezervat, dar acum fugea de tentațiile prieteniei și ale loialității umane; se ferea cu grijă de reacțiile spontane. Grație forței intelectului său, se străduia să observe umanitatea cu o obiectivitate clinică și, nefiind nici nemuritor, nici infailibil, ura și se temea de falsitatea existenței sale.

Smiley era însă un sentimental, iar exilul său prelungit nu a făcut decât să-i întărească dragostea profundă pentru Anglia. Cu o aviditate de nedescris, se hrănea din amintirile sale de la Oxford; îi evoca cu nostalgie frumusețea, nonșalanța rațională și încetineala, calculată și bine gândită a judecăților. Visa vacanțele de toamnă, bătute de vânt, de la Hartland Quay, lungile plimbări pe falezele din Cornwall, unde își lăsa fața încinsă și asudată să fie mângăiată de briza mării. Aceasta era cealaltă viață secretă a sa și începu să urască intruziunea obscenă a noii Germanii, pasul apăsător și urletele studenților în uniformă, cu chipurile lor arogante, cu trăsături severe, și răspunsurile lor de trei parale. Îl irita, de asemenea, modul în care corpul profesoral al facultății falsificase mult iubita sa literatură germană și a mai fost și acea noapte, o noapte îngrozitoare din iarna anului 1937, în care Smiley stătuse în fața ferestrei și privise focul aprins în curtea universității: în jurul lui se strânseseră sute de studenți, cu fețele jubilând și lucind la lumina flăcărilor. În acest foc păgân, aruncau cărți cu sutele. Știa ce anume: Thomas Mann, Heine, Lessing și mulți, mulți alții. Iar Smiley, apărând cu mâna lui umedă făcută căuș cu mucul de țigară aprinsă, privea, cu inima plină de ură, dar cu mintea triumfătoare, pentru că își cunoștea dușmanul.

Anul 1939 l-a găsit în Suedia, în calitate de agent acreditat al unui bine-cunoscut fabricant elvețian de arme de calibru redus; pentru și mai multă securitate, relațiile lui cu această firmă fuseseră, nu se știe cum, antedatate. Lucrurile erau facilitate de faptul că aspectul lui Smiley se modificase într-o câtva, dat fiind că își descoperise, în interpretarea acestui rol, un talent ce depășea rudimentarele schimbări de frizură și adăugarea unei mustăcioare. Jucase acest rol timp de patru ani, făcând naveta între Elveția, Germania și Suedia. Nu și-ar fi

închipuit niciodată că va fi în stare să trăiască atât de multă vreme sub imperiul fricii. S-a ales cu un tic nervos la ochiul stâng, de care nu scăpase nici după vreo cincisprezece ani; tensiunea îi săpase cute pe obraji și plinuți și pe frunte. A aflat ce înseamnă să nu dormi niciodată, să nu te destinzi niciodată, să auzi, la orice oră din zi și din noapte, bătăile grăbite ale propriei inimi, să cunoști limitele extreme ale singurătății și ale autocompătimirii, dorința bruscă și nesăbuită de a posedea o femeie, de a bea, de a face un exercițiu fizic, de a înghiți orice drog pentru a scăpa de tensiunea interioară ajunsă la limită.

Acesta era fundalul pe care își exercita profesiunea sa autentică de negustor și activitatea de spion. Cu timpul, rețeaua se mări; alte țări începuseră să remedieze lipsa lor de prevedere și de pregătire. În 1943, Smiley avea să fie rechemat în țară. Nu vor trece nici șase săptămâni și va simți nevoia imperioasă să plece din nou. Nu i se va permite însă să plece niciodată.

– Gata, s-a sfârșit, i-a spus Steed-Asprey. Pregătește oameni noi, ia-ți concediu. Însoară-te, fă ce vrei. Încearcă să te destinzi.

Smiley o ceru în căsătorie pe secretara lui Steed-Asprey, Lady Ann Sercomb.

Războiul luase sfârșit. Smiley fu plătit, iar el o luă pe încântătoarea sa soție la Oxford, pentru a se dedica obscurităților literaturii germane din secolul al șaptesprezecelea. Dar, doi ani mai târziu, Lady Ann avea să plece în Cuba și, în urma dezvăluirilor făcute de un tânăr rus, cifror funcționând la Ottawa, s-a simțit din nou nevoie de oameni care să aibă experiența lui Smiley.

Munca era nouă, nu comporta riscuri evidente și, la început, i-a plăcut. Dar apăreau oameni noi, mai tineri și care aveau poate o gândire mai proaspătă, mai deschisă. Smiley nu putea spera să fie promovată și a înțeles, încetul cu încetul, că ajunsese la vârsta mijlocie fără să fi fost vreodată tânăr și că se găsea, într-o manieră cât se poate de plăcută de altfel, tras pe linie moartă.

Lucrurile se schimbaseră. Steed-Asprey plecase, fugise din bălțanul continent în India, în căutarea unei alte civilizații. Se urcase într-un tren la Lille în 1941, împreună cu operatorul său radio, un tânăr belgian, și nu s-a mai auzise nimic despre ei. Fielding s-a consacrat unei noi teorii despre Roland, așa că nu mai rămăsese decât Maston, carieristul, recrutul de pe vremea războiului, consilier al miniștrilor în materie de Informații; „primul om – spusesese Jebedee – care joacă la Wimbledon tenisul puterii“. NATO și măsurile disperate preconizate de către americani au modificat cu totul natura Serviciului lui Smiley. Au dispărut în întregime zilele acelea în care Steed-Asprey îi dădea instrucțiuni la un pahar de porto în apartamentul său de la ilustrul Colegiu Magdalen de la Oxford; amatorismul inspirat al unei mâini de oameni foarte calificați și prost plătiți făcuse loc eficienței, birocrăției și spiritului de intrigă ce domina un imens departament guvernamental, aflat efectiv la discreția lui Maston, cu costumele lui scumpe, titlul său nobiliar, distinsul său păr cărunț, cravatele sale argintii; Maston, care nu uita niciodată ziua de naștere a secretarei sale și ale cărui maniere suscitau admirația doamnelor de la Registratură; Maston, care își extindea imperiul și se muta în birouri din ce în ce mai mari, cerându-și scuze de fiecare dată; Maston, care dădea recepții elegante în locuința sa din Henley și care se hrănea din succesele subordonaților săi.

Funcționar de stat profesionist, provenit dintr-un serviciu ortodox, fusese adus în timpul războiului, ca unul care se pricepea de minune să mânuiască hârțogăria și să adapteze strălucitul său stat-major la greoaia mașinărie a birocrăției. Cei de sus se simțeau liniștiți când tratau cu un om pe care îl cunoșteau bine, care era în stare să transforme orice culoare în cenușiu; care își cunoștea stăpânii și se simțea în largul său printre ei. Și făcea toate acestea atât de bine! Îi aprecia sfiala cu care își cerea scuze pentru anturajul său, lipsa de sinceritate cu care apăra ciudățeniile subordonaților săi, suplețea cu care prezenta noi angajamente financiare. Nu renunța la avantajele pe care i le asigura statutul său de om cu capă și spadă fără voia lui, purtând capa în fața superiorilor și păstrând spada pentru subalterni. Oficial, poziția sa era destul de ciudată. Nu era șeful titularizat al Serviciului, ci consilier ministerial în probleme de Informații, iar Steed-Asprey îl definiase, odată pentru totdeauna, drept șeful Eunucilor.

Smiley se afla acum într-un univers nou: coridoare strălucitor luminate, tineri eleganți. Se simțea plictisitor și demodat, și se gândea cu nostalgie la casa prăpădită cu terasă din Knightsbridge, unde începuse totul. Aspectul său părea să reflecte această stânjenală printr-un soi de decădere fizică ce îl făcea și mai gârbovit și îi accentua mai mult ca niciodată asemănarea cu un batracian. Clipea mai des din ochi și fusese poreclit „Cârțița“. Secretara sa debutantă îl adora însă și se referea la el în mod invariabil cu „ursulețul meu drag de pluș“.

Smiley era acum prea bătrân ca să mai plece în străinătate. Maston îi spusese acest lucru verde în față: „Oricum, dragul meu prieten, ești prăjit după toate peregrinările tale de spion din timpul războiului. Stai mai bine acasă, bătrâne, și ține focul aprins în căminul nostru“.

Ceea ce și explică de ce George Smiley se găsea, la orele două din noapte, miercuri, 4 ianuarie, într-un taxi ce îl ducea la Cambridge Circus.

CAPITOLUL 2

Deschis zi și noapte

Se simțea în siguranță în taxi. În siguranță și la căldură. O căldură de contrabandă, luată în mod fraudulos din patul său și care îl păzea de această noapte umedă de ianuarie. O siguranță ireală, dat fiind că fantoma lui Smiley era cea care străbătea străzile Londrei și care observa nefericiții căutători de plăceri, umblând grăbiți sub umbrele de portari, prostituatele înveșmântate în plastic ca niște daruri ieftine. Fantoma lui, își spunea el, era aceea care se ridicase din adâncimile somnului și oprise țârăitul strident al telefonului de pe noptieră... Oxford Street... De ce oare Londra era singura capitală din lume care își pierdea personalitatea noaptea? Strângându-și și mai mult paltonul, Smiley nu-și amintea de nici un oraș, de la Los Angeles la Berna, care să renunțe atât de ușor la lupta sa zilnică în căutarea identității.

Taxiul viră spre Cambridge Circus și Smiley se îndreptă din spate, tresărind brusc. Își aminti motivul pentru care îl sunase ofițerul de serviciu, iar amintirea aceasta îl trezise brutal din visare. Conversația îi reveni în minte cuvânt cu cuvânt, un dar dobândit cu mult timp în urmă.